

מהתיקנות הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של כ"ק מרן הרבי מערלוי בעל אמרי סופר, הגה"ק רבי יחזקאל סופר זצוק"ל בן הגה"ק רבי משה בעל היד סופר זצוק"ל ה"ד, נלב"ע י"ג אדר

אביו רבי משה הל"ד היה בנו של הגה"ק רבי שמעון סופר מערלוי זצוק"ל בעל ה'התעוררות תשובה', בנו של הגה"ק הכתב סופר זצוק"ל מפרעשבורג, בנו וממלא מקומו של הגה"ק רשכבה"ג החתם סופר ז"ע.

בשנת תש"י עלה הרבי לארץ ישראל יחד עם קבוצת בחורים שלמדו עמו, ובשנת תשי"ג הקים את ישיבת 'אהל שמעון' ערלוי בשכונת קטמון בירושלים. הרבי שימש עבור תלמידיו היתומים מוצלי האש כאב וכאם, כשהוא דואג גם לצרכיהם הגשמיים ולחנתם בבוא העת.

כבוד הבריות היה חשוב אצל הרבי מאוד. לקראת יומא דהילולא שוחחתי עם בנו של הרבי, רבה של ערלוי באלעד, בעל האבני סופר, הגאון רבי אהרן שליט"א, שתמיד היה פותח בפני את דלתי ביתו של הרבי, וממנו שמעתי סיפור מרטיט זה. פעם הלך אביו הרבי זצ"ל לבקר רב גדול אחד מחו"ל שעקר ממקומו ועלה לישראל. כדרכו התלווה אליו חוץ מהגבאי - יהודי נוסף, אברך חשוב. כשהגיע הרבי לבית אותו רב, ביקש מהאברך המלווה שיאשר למטה ולא יעלה עמו לבית. האברך תמה מאוד, מדוע אין הרבי מרשה לו לעלות אתו לבית, ולמה לא יוכל לשמוע אף הוא את שיחת חולין של תלמידי חכמים, אך כמובן שעל הרבי לא שואלים, והוא נשאר למטה. בתום הביקור, כשהרבי חזר וירד למטה, פנה לאברך והסביר לו את פשר בקשתו: "אותו רב היתה לו פעם קהילה גדולה ועתה הוא נשאר לבד, ולכן אם אכנס אליו עם מלווה נוסף, הוא ירגיש יותר את בדידותו והדבר עלול להכאיב לו, לכן רציתי לעלות רק עם מלווה אחד, שזהו דבר שאינו בולט כל כך..."

אודות שגב הנהגתו הקדושה, סיפר איש אמונו הרבני מוה"ר יעקב שלום פישר שליט"א שנוכח היה בשעת מעשה: היה זה בתקופה ששהה הרבי בבית הרפואה בשווייץ לאחר נפילה. ביום הראשון שמנו לב לפתע כי צורת פניו השתנתה והוא איבד את ההכרה. הרופאים החליטו לשלוח אותו לסי טי, והדבר נמשך ונמשך במשך שעות. לבסוף הגיע תורו ולקחו אותו לסי טי, שם היו צריכים להעבירו ממיטתו למיטה אחרת. בעוד צוות בית החולים היה עסוק בהעברתו, ניגשה אחת האחיות שעמדה שם והושיטה את ידה לעזור להם. תמיד ידעו הגבאים כי הרבי לא מרשה שאחות תקרב אליו כלל, אף בהיותו מורדם, אולם שם בבית החולים הגויי לא היתה להם כל אפשרות למלא את בקשתו. באותה שניה שאותה אחות התקרבה אל הרבי הקדוש הזדעזע כל גופו והוא נשא קולו בזעקה רמה כשהוא נוקב בשם הגבאי שלו: "משה! משה!" [הלא הוא הגבאי המסור רבי משה שפיצר שליט"א]. מחזה על טבעי זה, בו ישיש מופלג הסובל מפגיעת ראש קשה ושרוי בתרדמת עמוקה, מתעורר כארי ומזדעק נוכח הספק הקל ביותר בדבר הנוגע לציפור נפשו, הותר רושם כביר על כל הצוות הרפואי והפך עד מהרה לשיחת היום בבית הרפואה מתוך קידוש שם שמים גדול.

וכך עבד הרבי את בוראו מתוך מסירות נפש בכל רמ"ח אבריו. בענין זה מסופר כי פעם סבל הרבי מכאבים עזים בגבו, וכל תנועה מכסאה הסבה לו יסורים. בסעודה שלישית בעת ברכת הזימון התאמץ במסירות נפש לעמוד בעת אמירת 'נברך אלוקינו'. אחד מהרבנים שישב לצידו העיר בתמיחה: "הרי זקיניו החתם סופר כותב שאין צריך לעמוד?". השיבו הרבי ברעדה: "אבל מדובר כאן מכבוד השם הנכבד, ואיך אשב!?"

איך עצר הרבי הקדוש החלקת יהושע מביאלא קטרוג בשמים על כלל ישראל

בעת התפילה אין לזכור את העבירות

בדף היומי (דף ע"ד ע"ב) למדנו את לשון הגמרא 'אין מעבירין על המצוות'.

כותב על כך בעל התפארת שלמה (פרשת שמות): "כי כן דרך היצר לקרר את האדם בגשתו אל העבודה זו תפילה, לומר לו הלא אתה מלא עון ואיך ימלא לבבך לגשת אל הקדוש. אולם האמת אינו כן, כי הקב"ה שומע תפילת כל פה ומרחם על הבריות לקבל ברחמים תפלתו. זהו שאמרו אין מעבירין על המצוות - כל יעלה על זכרוננו העבירות בעת עשיית המצוות. 'סוד מרע ועשה טוב' - בשעה שאתה עושה טוב תסיר הרע מקרב לבבך, ואל תזכור עוד".

השליחות המסתורית של הרבי בעל החלקת יהושע

היום (כ"א שבט) הוא יומא דהילולא קדישא של מרן הרבי הקדוש החלקת יהושע מביאלא זצוק"ל. מסופר שהרבי רבי איצקל מפשעווארסק זצוק"ל שהסתופף עוד בצל הרבי הקדוש משיניווא ז"ע היה מפליג במעלתו באמרו שאם היו צריכים להביא לנו דוגמא לתלמידי הבעל שם טוב היה הרבי מביאלא מתאים מאוד להגדרה זו...

מאן דיהיב
חיי - מי
שנותן לי
פעימות לב,
יהיב מזוני

כשעלה הרה"ק מביאלא בעל ה'חלקת יהושע' זצוק"ל לגור בעייה"ק ירושלים, שימש הרה"ח רבי ישראל רותצווייג ז"ל כאיש הקשר בינו לבין שאר צדיקי הדור בשליחויות שונות, חלקן מסתוריות, ואת סודותיו הרבים בדברים העומדים ברומו של עולם נטל עמו ר' ישראל לשיבה של מעלה.

אחת השליחויות העלומות שלו נודעה לימים, וכך היה הסיפור: בקיץ שנת תשל"ד יצאו עורררים על הבתים של תפילין הנעשים בארץ ישראל שהם פסולים, ובין המערערים היה גם אחד מגדולי אומני הדור שאף כתב על כך תשובה לאיסור. לאחר גיוני נוראים שנת תשל"ה קרא לפתע הרה"ק מביאלא לר' ישראל ואמר לו: לך אל הראש בית דין הרב וייס [הלא הוא בעל המנחת יצחק ז"ע גאב"ד ירושלים ת"ץ], ואמרו לו כי התשובה שנתתה לפסול את התפילין גרמה לקטרוג גדול בשמים, שכן דורות רבים עשו בתים כאלו, ומכיון שכתבו שמי שניחם תפילין אלו הרי הוא בבחינת קרקפתא דלא מנח תפילין - גרם הדבר לסערה גדולה, שכן יש נשמות שכל ימיהם הניחו רק תפילין כאלו, ולפתע אומרים עליהם שמעולם לא הניחו תפילין, לכן אני מבקש ממנו שינסה לחפש צד להתיר את הבתים.

כשמסר ר' ישראל את הדברים להמנחת יצחק, נענה הרב ואמר, שאכן יש מקום להתיר ובמים אלה הוא יושב דין בזה.

חזר ר' ישראל אל הרה"ק מביאלא, אך הרבי שלחו שוב לבקשו למהר ולכתוב את ההיתר. לאחר מספר שבועות שלחו הרבי שוב לברר האם התשובה מוכנה לדפוס, והגה"צ המנחת יצחק השיב, שאכן גמר לכתוב את התשובה להיתר, אולם אינו יכול להדפיס תשובה בודדת, ואי"ה כשיוציא לאור את ספרו מנחת יצחק חלק שישו הוא יתן לתשובה זו מקום בראש בסימן א'. כשחזר ר' ישראל והשיב את הדברים להרה"ק מביאלא, אמר לו הרבי: אמור להרב כי אני מבקש ממנו שיתן לי העתק של התשובה, ויתן לי רשות להדפיסה כבר כעת, כי רק כך יומתק הקטרוג...

כשמעו זאת בעל המנחת יצחק מסר ביד ר' ישראל העתק של התשובה, והלה הביאה מיד אל הרבי. כשהגיעה התשובה, שלח זאת הרבי מיד להרה"ח ר' צבי מושקוביץ ז"ל העורך והמו"ל של הקובץ התורני 'אוצרות ירושלים', בצירוף סכום כסף נכבד עבור דמי הדפסה, ובקשו למהר להוציא לאור את הקונטרס, ולהדגיש את המילים **לדינא, והמכשיר בסתימה בדבק מעורר יש לו על מי לסמוך** (עיין מנחת יצחק חלק ו' סי' א'). כשיצא הקונטרס לאור ובראשו התשובה הנ"ל, שלח הרבי מביאלא את ר' ישראל שיעלה שוב להרב וייס ויאמר לו שהוא זכה ופסקיו מקובלים בשמים...

ואכן לאחר הסתלקותו של בעל המנחת יצחק הגה"צ גאב"ד עייה"ק זצוק"ל, נמצא בין כתביו פתק ובו היה כתוב בזה הלשון: **הרה"צ רבי ישראל רותצווייג שליט"א אומר לי שהאדמו"ר מביאלא שליט"א אומר כי פסקי מקובלים בשמים, וה' יעזרנו על דבר כבוד שמו שאזכה להיות ממזכי הרבים עד בוא גואל צדק לציון ברנה.** (מתוך הפתיחה לשיעור, דף ע"ד, כ"א שבט)

לקבל מזון ישירות מידיו של אבא שבשמים

נספר סיפור מפי המגיד מירשים הגאון רבי מנחם שטיין שליט"א. וכך סיפר: לאחרונה השתתפתי בכנס מחנכים ורבנים, ודיברתי בפניהם בענין האמונה בה' ובסגולה הגדולה של הדביקות במחשבה "אין עוד מלבדו". כשסיימתי את הרצאתי קם אחד המחנכים, יחדיו בן ששים, וביקש את רשות הדיבור.

מיני מתיקה

בתפילה אנחנו מבקשים "רפאנו ה' ונרפא". ולכאורה מהו הכפל לשון 'רפאנו' ו'נרפא'?

חשבתו בחמלת ה' עלי ובסייעתא דשמיא, יהודי עומד בתפילה, הוא בוכה ומתחנן ומבקש מבורא עולם, תעזור שפלוני בן פלוני יהיה בריא ברמ"ח איבריו וש"ס גידיו. יהודי זה אינו חושב על עצמו בתפילה, הוא עסוק עם הזולת, הוא שופך את לבו עבור יהודי אחר. ואז עונים לו שמים: לא רק אותו יהודי ההתפללת עליו יתפא, אלא גם אתה עצמך שהשקעת בתפילה, שחשבת על הזולת ושפכת עבורו את לבך, גם אתה תושע, בבחינת "המתפלל על חברו הוא נענה תחילה". לא שהיית חולה ח"ו והבראת, אלא אתה בזכות תפילתך לא תחלה כלל, וכמו שאמרו חז"ל שהקב"ה מקדים רפואה למכה. זוהי הכוונה בכפל הלשון, "רפאנו ה'" – אם אתה מתפלל על אחרים, "נרפא" – הרי אתה בעצמך תזכה לרפואות וישועות.

בהפרש של כמה רגעים:

הצלצול הראשון היה ממשפחת ליון שבקומה רביעית. אמם סיפרה כי בתם הנשואה שמתגוררת בעיר אחרת ילדה תינוק בשעה טובה ומוצלחת, ובליל שבת הקרוב יתקיים השלום זכר, וכסבא וסבתא הם כמובן מוזמנים. אלא שהתעוררה בעיה אחת – כל האוכל שלהם לשבת כבר מוכן מיום חמישי בצהריים, ומאחר שאין הם רוצים לסחוב עמם סירים לנסיעה ארוכה, הם שואלים אם אנו מסכימים להשתמש עם האוכל שהם הכינו לשבת...

חלפו כמה דקות – וצלצול פעמון נוסף בדלת. רומני סוחב אחריו שתי עגלות עמוסות כל טוב, משלוח מ"שפע מהדרין". התברר שהחנות ערכה מבצע, שכל מי שיקנה באמצע השבוע קניה מעל 100 שקלים יכנס להגרלה שבה ירויח הזוכה מזון לשתי שבתות על חשבונם.

"זכיתם", הרדיע הרומני בחיוך, ובטרם היה סיפק ביד משהו להגיב, כבר החל לרוקן שקיות בפתח הכניסה.

המוחך מוחה מעל מצחו זיעה בלתי מורגשת ופרץ בכי: "כך בדיק התרחשו הדברים".

ללמדנו כי הקיובה שלנו אל הבורא יתברך היא הקובעת אם נהיה נתונים להשגחה פרטית, אם נהיה נתונים למקרים, לחיידקים ווירוסים למיניהם, זרוקים כמו קין – או נתונים ישירות בידי הטובות והאהבות של האבא שבשמים!

(מתוך הפתיחה לשיעור, דף ע"ג, כ' שבט)

"לא נעים לי – פתח – מעולם לא סיפרתי את הדברים שאני רוצה לספר כעת, אבל יש כאן כמאה רבנים שמנחילים עניני אמונה לאלפי ילדים, וחושבי שתהיה תועלת מהדברים. מדי יום חמישי בערב אני רגיל להניח על השלחן בסלון או במטבח כחמש מאות שקלים, ואשתי קונה בהם את כל מוצרי המזון הדרושים לשבת כולל עופות דגים, אך באותו שבוע לא היתה ברשותי אפילו אגורה אחת לתת. ניסיתי ללוות סכום כסף כל שהוא אבל לא הצלחתי מאומה. השעה התאחרה, השעון כבר הורה על שמונה בערב – ולי עדיין אין שום פתרון באופן חששתי מאוד לשתף את בני הבית במצב, לא רציתי אורת פחד של עוני, אבל היה לי ברור שתוך זמן קצר תגננה השאלות, ובפי אין אפילו תשובה אחת. הדבר היחיד שהחזיק אותי ברגעים הקשים הללו היו דבריו של רבי חיים מוולאז'ין, כפי שכבר מתקופת נישואי הפכו לחלק בלתי נפרד מחיי. שנים ארוכות אני עובד על עצמי כדי לבטל את ההתפעלות מהקשרים או פרוטקציות למיניהם, מפרופסורים או עורכי דין מוצלחים במיוחד, ומחזירי לבלי את האמונה שהכל בידי שמים, כשהקב"ה לא רוצה – לא תעזור שום השתדלות שהיא, וכשהוא רוצה – הדברים מצליחים גם כמעט ללא השתדלות.

נכנסתי אפוא לחדר, נעלתי אותו, כביתי את האור והתחלתי לבכות: "אין עוד מלבדו". בחוץ סברו בני הבית שכנראה נכנסתי ללמוד, אך אני עמדתי שם והתרכזתי באמונה מוחלטת, ששום כח בעולם אינו פועל מבלעדי רצון ה' – לא פצצות, לא מחלות, לא מוות ולא עניות. אותה זן ומפרנס לכל מביצי כנים עד קרני ראמים, מאן דיהיב חיי – מי שנותן לי פעימות לב, ייהיב מזוני – נותן לי את האמצעים להתקיים. לא לחכמים לחם, וכל מזונותיו של אדם קצובים לו ושום השתדלות לא תעזור. חשבתו על כל אותם דברים שאנו מסתמכים עליהם, כמו קרן מכבי, קרנות פנסיה וכו', וביטלתי אותם מכל וכל – אין בהם ממש, רק אתה יתברך שולח ומפרנס.

שהיית שם כעשרים דקות, במהלכם שמעתי שני צלצולים בדלת, שאחריהם נפתחה דלת ביתי פעמיים. לא יחסתי לכך משמעות מיוחדת. אך כשיצאתי קבלו הילדים את פני: "אבא, שמעת מה קרה לנו?". והילדים סיפרו בהתרגשות שני סיפורים בלתי שגרתיים שהתרחשו

אליבא דהלכתא - שאלות בהלכה בסוגיות הדף היומי

רצינו לשאול כמה שאלות להלכה למעשה בענייני דיומא, בידי שבת זכור, קריאת המגילה וסעודת פורים.

א', האם אפשר לקרוא לעליה של פרשת זכור לבחור צעיר שעדיין לא נתמלא זקנו? וכן האם הוא יכול להיות הבעל קורא?

ב', בפורים המשולש [לבני הכרכים], מי שעליו להיות בבידוד ואינו יוצא מביתו, האם מותר לו לקרוא את המגילה ביחידות?

ג', בפורים המשולש, שבני הכרכים עורכים את סעודת פורים להלכה ביום ראשון ט"ז באדר, האם יש להם מצוה להרבות בסעודה גם בשבת [כלומר להוסיף איזה מאכל לכבוד פורים]?

תשובה שהתקבלה מאת הגאון האדיר עמוד ההלכה רבי שמואל אליעזר שטרן שליט"א, רב מערב בני ברק, דומ"ץ בביה"ד של הגר"ש וואזנר זצ"ל, וראש ישיבת חוג חת"ס

א', נלענ"ד דיש להקפיד שהבעל קורא יהא גדול שנתמלא זקנו, כי הוא מוציא את הציבור ידי חובתם, ולכן יש להצריך שיהא גדול בוודאי. אבל לקרוא לעליה יש מקום להקל אף אם לא נתמלא זקנו, והברכה על התורה לדעת רוב הפוסקים היא מדרבנן, וכיון שכן, אפשר לסמוך על חזקת דרבא כיון שהגיע לכלל שנים.

ב', נראה דכיון דאין קורין את המגילה בשנה זו בפורים המשולש אלא במנין, לא יקרא את המגילה ביחידות בברכות. ומ"מ נראה דמסתבר שעכ"פ 'שהחיינו' יכול לברך, ועדיף שיקח פרי או מלבוש חדש.

ג', לענין סעודת פורים, ראוי להדר להוסיף בשבת איזה מאכל יותר מהרגל.

מקולמוסם של הקוראים

כמה"ר אברהם ישעיהו שליט"א,

שלום וישע רב,

הנני עוצר בעד עצמי מלהטרידכם בכל שבוע מחדש, אבל יסלח לי מעלת כבוד תורתו הי"ו מדי פעם בפעם... כי כל גליון היוצא מתחת ידכם, מתעלה על קודמיו במתיקותו. ניכרת ההשקעה בכל תיבה ותיבה, החשיבה על תוכן מקורי ומרתק, וההגשה הנפלאה – ממש כמו בשיעוריו בעל פה. כולו במילה אחת – 'איסקייט'. כשמו, כן הוא!

אני מקנא בכם, בבחינת 'קנאת סופרים תרבה חכמה', על התוצרת המוגמרת שאתם מפיצים לעולם כולו. כה לחי!

א גוט'ן שבת, בברכה, אלנתן אלוני

מאוצרות המועדים

מרת הגה"ק החידושי הרי"ם מגור זצוק"ל היה אומר שישראל בגלות יש להם קיום מחנוכה ופורים בלבד. וביאר מרת הגאון הקדוש האבני נור מסוכטשוב זצוק"ל [שהשבוע ביום י"א אדר יחול יומא דהילולא שלון] את דבריו, כי חנוכה ופורים אין בהם הבדלה, וממילא אינם מסתיימים והם נמשכים ומאירים לכל ימי השנה.

ובזה ביאר את כוונת הגמרא (מגילה דף ד' ע"א): "אמר רבי חלבו אמר עולא ביראה, חייב אדם לקרות את המגילה בלילה ולשנותה ביום, שנאמר למען יזמך כבוד ולא ידום ה' אלהי לעולם אודך". פירש רש"י: "זמך כבוד – ביום, ולא ידום – בלילה, והאי קרא במזמור 'ארוממך ה' כי דליתני' דרשינן בפסיקתא במרדכי ואסתר והמן ואחשוורוש, וקריאת מגילה שבח הוא, שמפרסמין את הנס, והכל מקלסין להקב"ה". ולכאורה אם הפסוק מדבר על קריאת המגילה, מה הפירוש 'לעולם אודך'? אלא הכוונה היא כי הודאה זו נמשכת לכל השנה כנ"ל.

לזכרון עולם

נשמח מורנו ורבנו הנערץ, עמודא דנהורא שלשלת הקדושה מדורי דורות כ"ק מרת אדמו"ר מערלוי הגה"ק רבי יוחנן סופר בעל 'אמרי סופר' זכר צדיק וקדוש לברכה

נסתלק לגניזי מרומים י"ג אדר תשע"ו

הנוצח על ידי נאמן ביתו ויד ימינו הנגיד המפואר רודף צדקה וחסד ר' יעקב שלום פישר שליט"א לזכר נשמתו הטהורה של רבינו זצוקללה"ה

ולענ"ג אמו הצדקנית מרת חיה שרה בת הר"ר שמואל חיים ז"ל נלב"ע י אדר תשנ"א

לשמיעת שיעורי הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com

להרצאות | לשיעורים | להנצחות | לתגובות | לתרומות, ולכל ענין אחר בנוגע לגליון: 054-847-0661

